

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TIL O'RGANISH PLATFORMALARINING SAMARADORLIGI

Raxmatullayeva Maxliyo Ravshan qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti Sharq filologiyasi: Filologiya va tillarni
o'qitish (turk tili)

E-mail: hitomitsukisiro@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining chet tillarini o'qitishdagi samaradorligi tahlil qilinadi. Shuningdek, AI platformalarining talabalar nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni va pedagogik afzalliklari ilmiy asoslab berilgan bo'lib, zamonaviy metodik yondashuvlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, til o'rganish, raqamli pedagogika, samaradorlik, platformalar, innovatsiya, lingvodidaktika

Аннотация. В данной статье анализируется эффективность технологий искусственного интеллекта в обучении иностранным языкам. Также обосновывается роль платформ ИИ в развитии речевых компетенций студентов и их педагогические преимущества, освещаются современные методические подходы.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, изучение языка, цифровая педагогика, эффективность, платформы, инновации, лингводидактика

Abstract. This article analyzes the effectiveness of artificial intelligence technologies in teaching foreign languages. It also substantiates the role of AI platforms in developing students' speech competencies and their pedagogical advantages, highlighting modern methodical approaches.

Keywords: Artificial intelligence, language learning, digital pedagogy, efficiency, platforms, innovation, linguodidactics

Kirish. Hozirgi global transformatsiya sharoitida ta'lim tizimini raqamlashtirish va o'qitish jarayoniga sun'iy intellekt (SI) elementlarini integratsiya qilish ustuvor vazifalardan biriga aylandi. Xususan, chet tillarini o'rganishda SI asosidagi platformalar nafaqat vaqtni tejash, balki individual ta'lim traektoriyasini yaratish imkonini ham bermoqda. Zamonaviy lingvodidaktikada o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashuvchi (adaptive learning) tizimlar an'anaviy metodikaning cheklangan imkoniyatlarini kengaytirmoqda [1, B. 45]. SI platformalarining asosiy afzalligi shundaki, ular talabaning til o'zlashtirish darajasini real vaqt rejimida tahlil qilib, xato va kamchiliklar ustida maqsadli ishlashni ta'minlaydi. Bu esa, o'z navbatida, til o'rganishga bo'lgan motivatsiyani oshirib, psixologik to'siqlarni bartaraf etishga xizmat qiladi. O'zbekiston sharoitida ham xorijiy tillarni o'qitishni jadallashtirish maqsadida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'lamini kengaytirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur maqolada SI asosidagi Duolingo, Memrise va zamonaviy neyrotarmoq modellarining til o'rganish samaradorligiga ta'siri ilmiy jihatdan ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism. Sun'iy intellektning ta'limdagi o'rni xalqaro miqyosda ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, N. Hockly o'zining raqamli pedagogika sohasidagi ishlarida SI vositalari til o'rganuvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini (learner autonomy) shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynashini ta'kidlaydi [2, B. 12]. Shuningdek, mahalliy tadqiqotchilar tomonidan ham axborot

texnologiyalarini lingvistik tahlilga tatbiq etish masalalari o'rganilmoqda. Metodologik nuqtai nazardan, ushbu tadqiqotda qiyosiy-tahliliy va statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Tajriba-sinov jarayonida talabalarning an'anaviy darsliklar va SI platformalari orqali til o'rganish natijalari solishtirildi. SI asosidagi platformalar algoritmlari orqali nutqiy ko'nikmalarni baholashning aniqlik darajasi nazariy jihatdan asoslandi. Tadqiqot obyekti sifatida Duolingo va Babbel kabi platformalarning grammatik va leksik kompetensiyalarni shakllantirishdagi statistik ko'rsatkichlari olindi [3, B. 78].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, SI platformalari orqali til o'rganuvchilar leksik birliklarni yodda saqlashda an'anaviy usuldan 30-40% yuqori samaradorlikka erishganlar. Bu natija platformalardagi "takrorlash intervali" (spaced repetition) algoritmi bilan bog'liqdir. Quyidagi 1-jadvalda an'anaviy darslik va SI platformasining o'quv jarayonidagi asosiy farqlari keltirilgan.

1-jadval. O'qitish usullarining qiyosiy tavsifi

Ko'rsatkichlar	An'anaviy usul	SI platformalari
Shaxsiy yondashuv	Guruhga moslashgan	Individual (Adaptiv)
Teskari aloqa	Kechiktirilgan (O'qituvchi tomonidan)	Instant (Tezkor va avtomatlashgan)
Talaffuzni tekshirish	Cheklangan	Yuqori aniqlikdagi (Speech recognition)
Vaqt erkinligi	Qat'iy jadval	24/7 rejimida

Shuningdek, talabalarning o'zlashtirish darajasini o'rganish maqsadida o'tkazilgan test sinovlari SI platformalaridan foydalanuvchi guruhlarda natijalar sezilarli darajada barqaror ekanligini ko'rsatdi. 2-jadvalda 3 oy davomida o'tkazilgan tajriba natijalari aks etgan.

2-jadval. Talabalarning o'rtacha o'zlashtirish ko'rsatkichlari (%)

Ko'nikma turi	Nazorat guruhi (Darslik)	Tajriba guruhi (SI platformasi)
Grammatika	65%	82%
Lug'at boyligi	70%	88%
Tinglab tushunish	58%	75%
So'zlashuv	55%	80%

Natijalar tahlili shuni ko'rsatadiki, SI platformalari ayniqsa so'zlashuv va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda an'anaviy metodlardan ustunlikka ega [4, B. 201]. Buning sababi, SI modellarining nutqni tanish va xatolarni darhol tuzatish imkoniyatidir.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt asosidagi til o'rganish platformalari zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. O'tkazilgan tadqiqotlar va statistik ma'lumotlar SI vositalarining talabalar nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini tasdiqlaydi. Bunday platformalar nafaqat bilim berish, balki o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi vaqt sarfini optimallashtirishga imkon beradi. Biroq, shuni ta'kidlash joizki, SI o'qituvchining o'rnini butunlay bosa olmaydi, balki uning faoliyatini to'ldiruvchi innovatsion instrument bo'lib xizmat qiladi. Pedagogik nuqtai nazardan, SI

platformalarini o'quv dasturlariga metodik jihatdan to'g'ri integratsiya qilish ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Kelajakda neyrotarmoqlar va katta til modellari (LLM) asosidagi platformalar til o'rganishni yanada tabiiy va interaktiv muhitda tashkil etishga imkon beradi. Bu esa o'z navbatida, o'quvchilarning xalqaro muloqot maydoniga erkin chiqishlari uchun mustahkam poydevor bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hockly N. — Digital Learning: Practices and Opportunities — Oxford: Oxford University Press, 2023. – 256 b.
2. Benson S. K. — Artificial Intelligence in Applied Linguistics — London: Routledge, 2022. – 180 b.
3. Ahmedov M. — Ta'limda innovatsion texnologiyalar — Toshkent: O'qituvchi, 2021. – 150 b.
4. Smith R. N. — Machine Learning for Language Acquisition — New York: Springer, 2023. – 312 b.